

LAUSUNTO

VN/32384/2021 - Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä

Lausunnon antaja: Baltic Sea Action Group (Elävä Itämeri säätiö sr)

BSAG kiittää mahdollisuudesta lausua metsätalouden kannustejärjestelmästä, mutta valittaa lyhyestä lausuntoajasta, joka osuu pääasialliseen lomakuukauteen. BSAG korostaa lausunnossaan uusimman tutkimustiedon hyödyntämisen tärkeyttä sekä tuettavien toimenpiteiden määrittelyssä että tapauskohtaisessa harkinnassa. Metsätalouden positiiviset ja negatiiviset vaikutukset tulee huomioida riittävän laajalti ja asteittain luopua tuista, jotka suoraan tai välillisesti lisäävät ympäristökuormitusta, luontokatoa tai hiilen vapautumista maaperästä.

BSAG keskittyy lausunnossaan metsien tutkittuihin vesistövaikutuksiin ja niihin vaikuttaviin metsätalouden muotoihin ja toimenpiteisiin.

Pitkäaikaisen seurannan¹ sekä useiden muiden tutkimusten mukaan metsätaloudella ja metsätalouden ojituksilla on etenkin turvemaidella suoraan negatiivisia vaikutuksia erityisesti vesistöjen typpipitoisuuteen, sameuteen, kemialliseen hapenkulutukseen ja liuenneen orgaanisen hiilen pitoisuuteen.² Näillä on kerrannaisvaikutuksia vesiekosysteemeissä, jotka lopulta vaikuttavat myös Itämeren matalien rannikkoalueiden ekologiaan ja kykyyn hillitä ilmastonmuutosta.

Metsätalouden vesiensuojelun tulee perustua ravinteiden, hiilen ja kiintoaineen pidättämiseen sen sijaan, että jo karanteita aineita yritetään ottaa myöhemmin kiinni erilaisin, usein tehottomin, ratkaisuin. Tehokkaiksi ratkaisuksi on todettu mm. vesiensuojelukosteikot, pintavalutuskentät, peitteinen kasvatus sekä soiden ennallistaminen, joita tulisi kannustejärjestelmässäkin priorisoida.

Kiitämme, että lakiesityksessä tunnistetaan suometsien luontoarvot ja suometsätalouden ympäristövaikutukset sekä esitetään tukien uudelleensuuntaamista kokonaiskestävämpään suometsän hoitoon.

Merkittävää on, että esityksessä tuki ojien kunnostamiseen poistuu. Lisäksi jatkossa suometsänhoidon suunnitelman laadittavan tuen ehtona on määräaikainen velvoite, jossa ojien kunnostaminen on sallittua vain niiltä osin, kun niiden kunnostaminen katsotaan suunnitelmassa välttämättömäksi. Täydennysojitus kuitenkin on esityksessä yhä mahdollista, toisin kuin esimerkiksi Ruotsissa, huolimatta siitä, että ojitusten vesistövaikutukset ovat viimeaikaisen tutkimuksen perusteella moninkertaiset.

Metsätalouden muoto tulee sovittaa kuhunkin kohteeseen, tilanteeseen ja ekologiseen kokonaisuuteen. Myös suometsien hoitosuunnitelmien tuen vaikutukset riippuvat paitsi rahoituksen tasosta myös siitä, että palvelujentarjoajilla on tarvittava tietotaito sovittaa yhteen alueen taloudelliseen käyttöön liittyvät tavoitteet ilmasto-, monimuotoisuus- ja vesiensuojelutavoitteisiin.

BSAG toivoo avointa ja asiaperusteista keskustelua metsätaloudesta ja erilaisista metsätalouden harjoittamisen malleista.

BSAG painottaa lausunnossaan erityisesti seuraavia vesistövaikutuksiin vaikuttavia näkökohtia:

- 1. Suometsän hoitosuunnitelman tuki sekä suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen tuki ovat tervetulleita uudistuksia.** Kokonaisvaltaisen paikkatietoon ja paikalliseen luontoarvojen kartoitukseen perustuvan suunnittelun tulee olla toimenpiteiden pohjalla erityisesti luontoarvoiltaan arvokkaissa ja monimuotoisissa kohteissa. Perusteellinen suunnittelu vaatii osaamista ja resursseja ja näille työlajeille tuleekin varmistaa toimenpiteen laajuutta vastaava rahoitusosuus.
- 2. Uudisojituksen tuen poistuminen on tervetullut muutoksia.** Kunnostusojitusta ja täydennysojitusta tulisi välttää ja sen sijaan hallita vesitaloutta peitteisellä metsänhoidolla, jossa haihdunta ylläpitää suotuisaa vedentasaaja ojitusta merkittävästi alhaisemmilla vesistö- ja ilmastopäästöillä. **Ojien syvyydelle ja leveydelle tulisi asettaa maksimimitat, jotka ovat selvästi alhaisempia kuin tämänhetkissä käytännöissä.** Puustoisilla soilla maksimissaan 70 cm syvät ojat ovat tutkimuksen mukaan riittäviä.³ Enimmäismitoilla vaikutettaisiin myös siihen, ettei ojia kunnostettaisi turhaan.
- 3. Metsätalouden vesiensuojelun tulee perustua ravinteiden, hiilen ja kiintoaineen pidättämiseen sen sijaan, että jo karanteita aineita yritetään ottaa myöhemmin kiinni.** Tehokkaiksi vesiensuojelutoimenpiteiksi on todettu mm. vesiensuojelukosteikot, pintavalutuskentät, soiden ennallistaminen, puustoiset suojakaistat purojen varrella sekä jatkuva kasvatusta, joihin kaikkiin tulisi selvästi kannustaa. Esityksessä hyväksytyt lietekuopat sen sijaan tutkimuksen mukaan paksuturpeisilla soilla pikemminkin lisäävät kuin vähentävät eroosiokuormitusta. Samoin esityksessä mukana olevat laskeutusaltaat lisäävät eroosiota jos ne kaivetaan ohutturpeiseen maastokohtaan.⁴ **Näiden riskien vuoksi lietekuopat ja laskeutusaltaat tulisi poistaa vesiensuojelutoimenpiteistä.** Samoin kaksitasouomaistenkin valtaojien perkaus tulisi poistaa korvattavista vesiensuojelutoimenpiteistä, ojitusten todettujen vesistövaikutusten vuoksi.

---

¹ Vilmi, A., Järvinen, M., Karjalainen, S.M., Kulo, K., Kuoppala, M., Mitikka, S., Ruuhijärvi, J., Sutela, T., Aroviita, J. 2021. Maa- ja metsätalouden kuormittamien pintavesien tila – MaaMet-seuranta 2008–2020. Suomen ympäristökeskus. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-5449-2>

² Esim. Nieminen, M., Palviainen, M., Sarkkola, S., Laurén, A., Marttila, H. & Finér, L. 2017. A synthesis of the impacts of ditch network maintenance on the quantity and quality of runoff from drained boreal peatland forests. *Ambio* 47: 523–534. <https://doi.org/10.1007/s13280-017-0966-y> ja

Nieminen, M., Sarkkola, S., Haahti, K., Sallantausta, T., Koskinen, M., Ojanen, P. 2020a. Metsäojitetettujen soiden typpi- ja fosforikuormitus Suomessa. *Suo* 71(1): 1–13. <http://suo.fi/article/10398>

³ Hökkä, H., Laurén, A., Stenberg, L., Launiainen, S., Leppä, K., Nieminen, M. 2021. Defining guidelines for ditch depth in drained Scots pine dominated peatland forests. *Silva Fennica* vol. 55 no 3, article id 10494. <https://doi.org/10.14214/sf.10494>

⁴ Haahti, K., Nieminen, M., Finér, L., Marttila, H., Kokkonen, T., Leinonen, A., Koivusalo, H. 2017. Model-based evaluation of sediment control in a drained peatland forest after ditch network maintenance. *Canadian Journal of Forest Research* 48(2), 130-140. <https://doi.org/10.1139/cjfr-2017-0269> ja

Joensuu, S., Ahti, E., Vuollekoski, M. 1999. The effects of peatland forest ditch maintenance on suspended solids in runoff. *Boreal Environment Research* 4: 343-355.

4. **Suometsänhoitosuunnitelman velvoite arvioida edellytykset siirtyä peitteiseen kasvatukseen, on tervetullut. Kannustejärjestelmän tulisi selvästi laajemmin tukea joko suoraan tai epäsuorasti peitteisen metsänkasvatuksen houkuttelevuutta kaikissa siihen soveltuviissa kohteissa.** Peitteinen metsänkasvatus vähentää vesistökuormitusta merkittävästi koska maanmuokkausta ei tarvita. Selvässä kasvussa olevaa liunneen orgaanisen hiilen kuormitusta etenkin ojitetuilta turvemailta voidaan vähentää suosimalla jatkuvaa kasvatusta avohakkuun sijaan.⁵ Ensisijaisesti tulisi tavoitella kuhunkin kohteeseen sopivia metsänhoidon malleja, jotka olisivat tuottavia ja kannattavia myös mahdollisimman vähäisellä ojituksella.
5. **Suometsiin liittyvä epäsuhta kaavaillun rahoitusosuuksien osalta tulee oikaista.** Taimikon ja nuoren metsän hoitoon on suunniteltu yli 32 miljoonan euron rahoitusta, kun suometsien hoitoon varattaisiin vain 4 miljoonaa (vuoden 2022 talousarvioesityksen mukaan). Tämä epätasapaino tulee oikaista ja lisätä suometsätoimenpiteisiin kohdistettavaa rahoitusta, vaikka asteittain. Myös luonnonhoitotoimien ja metsien ilmastokestävyyttä parantavien toimien rahoitusosuutta tulisi kasvattaa nykyisestä.
6. **Suometsiin kohdistuvien kestävyyspainoiden vuoksi jaksollista kasvatusta ylläpitävää taimikon ja nuoren metsän hoitotukea ei tulisi pääsääntöisesti myöntää suometsiin.** Ympäristövaikutusten arviointi taimikon ja nuoren metsän tuen osalta on puutteellinen. Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki tukee tehokkaasta ojituksesta riippuvaista metsätaloutta, jolla voi olla merkittäviä vesistövaikutuksia. Vesistöriskit ja ojituksen tarkoituksenmukaisuus tulee huomioida tukia myönnettäessä.
7. **Nuoren metsän hoidon tukien ehtoja tulisi kehittää niin, että ne mahdollistavat ilmastokestävien ja vesistö päästöt minimoivien erirakenteisten, peitteisten sekametsien kasvattamisen.** Esimerkiksi jäljelle jäävän puuston ehdoissa tulisi edellyttää kasvupaikalle luontaisten puulajien sekoitusta niin, että lehtipuita olisi merkittävä osuus puustosta. Jäljelle jäävän puuston kriteereissä tuli huomioida paremmin erirakenteisen metsän kehittäminen jo nuoren metsän hoidon vaiheessa, peitteisen kasvatuksen toteuttamiseksi.

---

⁵ Nieminen, M., Sarkkola, S., Sallantausta, T., Hasselquist, E. M., Laudon, H. 2021. Peatland drainage - a missing link behind increasing TOC concentrations in waters from high latitude forest catchments? Science of the Total Environment 774, 145150. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2021.145150>